

BİBLİYOGRAFYA :

BA, TD, nr. 167, 433; BA, Cevdet-Evkaf, nr. 20544; TK, TD, nr. 559, 723; F. Beaujour, *Tableau de commerce de la Grèce: 1787-1797*, Paris 1800, s. 128; W. M. Leake, *Travels in Northern Greece*, London 1835, III, 291-292; *Selânik Vilâyeti Salnâmesi* (1324), s. 325-330; A. Struck, *Makedonische Fahrten II, Die Makedonische Niederlande*, Sarajevo 1908, s. 29-35; I. K. Vasdravellis, *Istoriko Archaion Verroias eklogai*, Thessaloniki 1942; An. Christodoulos, *Istoria tis Verroias*, Verria 1960; G. Chionidis, *Istoria tis Verroias*, I, Verria 1960; II, Thessaloniki 1970; N. K. Moutsopoulos, *I Laiki Arhitektoniki tis Verroias*, Athens 1967; Ap. M. Tzaferopoulos, *Touristikos Odigos Imathias, Verroia, Naousa, Alexandria*, Thessaloniki 1969, s. 14-62; P. Schreiner, *Die Byzantinischer Kleinchroniken*, Wien 1975, II, 334; J. V. A. Fine, *The Late Medieval Balkans*, Ann Arbor 1987, s. 301-306, 324, 347-350, 407; S. Lauffer, *Griechenland, Lexikon der Historische Stätten von den Anfängen bis zur Gegenwart*, München 1989, s. 703-705; *Elliniki Paradosiaka Arhitektoniki: Verroia*, Athens 1989; C. Imber, *The Ottoman Empire 1300-1481*, İstanbul 1990, s. 34, 58; Vehbi Günay, "Karaferye Müftüsü Salih Efendi'nin Terekesinde Yer Alan Kitaplar", 3 Mayıs 1944: 50. Yıl Türkçülük Armağanı (haz. İsmail Aka v.dğr.), İzmir 1994, s. 95-107; T. Papazotos, *I Verroia kai oi Naoi tis (11os-18os ai.)*, Athens 1994; E. Gara, "Lending and Borrowing Money in an Ottoman Province Town", *Acta Viennensia Ottomana*, Wien 1999, s. 113-119; a.m.f., "In Search of Communities in Seventeenth Century Ottoman Sources: The Case of the Karaferya District", *Turcica*, XXX, Paris 1998, s. 135-162; E. A. Zachariadou, "Oi Christianoi Apogonoi tou Izzeddin Kaykaus B. sti Verroia", *Makedonika*, sy. 6, Thessaloniki 1964-65, s. 62-74; M. Kemal Özerin, "Eski Bir Rûznâme'ye Göre İstanbul ve Rumeli Medreseleri", *TED*, sy. 4-5 (1974), s. 284; C. K. Neumann, "Arm und Reich in Karaferya", *Isl. LXXIII* (1996), s. 259-312; J. H. Kramers, "Karaferye", *IA*, VI, 246; V. L. Ménage, "Karaferye", *El²* (Ing.), IV, 600-601; *Megali Elliniki Enkyklopaideia*, Athens, ts., VIII (Z), s. 130-136; *Enkyklopaideia Papyrus Larousse Britannica*, Athens 1996, XIV, 122-123.

MACHIEL KIEL – ELENI GARA

KARÂFÎ, Bedreddin

(بدرالدين القرافي)

Bedrüddin Muhammed b. Yahyâ
b. Ömer el-Karâfî el-Mısıri
(ö. 1008/1600)

Mâlikî fakihî ve biyografi yazarı.

27 Ramazan 939'da (22 Nisan 1533) Kahire'nin Karâfe semtinde doğdu. Anne ve baba tarafından birçok âlim yetiştiren bir aileye mensuptur. İlk eğitimini babasından aldıktan sonra Zeyn b. Ahmed el-Cîzî, Abdurrahman b. Ali el-Uchûrî, Muhammed b. Ahmed el-Feyşî, Abdurrahman

b. Muhammed et-Tâcûrî, Necmeddin el-Gayfî, Cemâleddin Yûsuf b. Zekeriyâ, Ebû Abdullah b. Ebû's-Safâ el-Bekrî gibi âlimlerin derslerine katıldı. Öğrenimini tamamlamasının ardından yaklaşık on yedi yaşlarında iken başladığı kadılık görevini elli yıl sürdürerek Mısır'ın en meşhur kadılarından biri oldu. Bu süre zarfında birçok talebe yetiştirdiği kesin olmakla birlikte kaynaklarda bunlardan söz edilmemekte, Sa'dîler Hükümdarı Ahmed el-Mansûr'un ondan icâzet aldığı belirtilmektedir (Selâvî, V, 115-116). Muhibbî, Karâfî'nin Kahire'de 22 Ramazan 1008'de (6 Nisan 1600), Ahmed Bâbâ et-Tinbüktî ise 1009 (1600-1601) yılında vefat ettiğini söyler.

Eserleri. 1. Tevşîhu'd-Dibâc ve hilyetü'l-ibtihâc. İbn Ferhûn'un Mâlikî âlimlerinin biyografisine dair *ed-Dibâcü'l-mûzheb* adlı eserinin zeyli olup aynı zamanda Ahmed Bâbâ et-Tinbüktî'ye ait *Neylû'l-ibtihâc bi-tatrîzi'd-Dibâc* isimli diğer zeylin de önemli kaynaklarından biridir (bk. *ed-DİBÂCÜ'L-MÜZHEB*). Eser Ahmed eş-Şüteyvi tarafından yayımlanmıştır (Beyrut 1403/1983). **2. el-Kavlü'l-me'nûs bi-tahrîri mâ fi'l-Kâmûs.** Fîrûzâbâdî'nin *el-Kâmûsü'l-muhtâ'î*'i üzerine yazılan bir hâşiyedir (Bulak 1301). **3. ed-Dürretü'l-münîfe fi'l-ferâğ'ani'l-vazîfe** (nşr. Ahmed eş-Şüteyvi, el-Hayâtü's-sekâfiyye, VII/14-15 [Tunus], s. 139-156). **4. el-İbâne fi şihhati ishkâti mâ lem yecib mine'l-hidâne** (nşr. Yahyâ Ahmed el-Cerdî, Medine 1414/1994). **5. Mecmû'atü resâ'il.** Tunus'ta el-Mektebetü'l-Ahmediyye'ye (nr. 14680) bulunan bu mecmuanın içerisinde son iki eserle birlikte *el-Cevâhirü'l-müntesire (müneşşere) fi hibe-ti's-seyyid li-ümmi'l-veled ve'l-müdebber, İhkâmü't-tahkîk fi ahkâmi't-ta'lik, ed-Dürerü'n-nefâ'is fi şe'ni'l-kenâ-yis* adlı risâleler yer almaktadır. **6. Şerefü'l-bedr bi-ziyâ'i leyleti'l-kadr** (Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 3582, vr. 22-48; TSMK, III. Ahmed, nr. 545).

Bunların yanında Karâfî'nin bazı risâlelerinin yazmaları günümüze ulaşmış olup (Brockelmann, *GAL*, II, 411-412; *Suppl.*, II, 436; *Tevşîhu'd-Dibâc*, neşredenin girişi, s. 18-20) *Şerhu'l-Muvaţta'*, *Şerhu Muhtaşarı İbni'l-Hâcib*, *Şerhu Muhtaşarı Halil ('Atâ'ü'l-celil fi Şerhi Muhtaşarı's-Şeyh Halil)*, *Şerhu't-Tehzib*, *Behcetü'n-nüfûs beyne's-Şihâh ve'l-Kâmûs* ve *et-Tahrîrü'l-ferid fi tahkîki't-tevki'd ve't-te'kid* adlı eserleri de kaynaklarda zikredilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Bedreddin el-Karâfî, *Tevşîhu'd-Dibâc* (nşr. Ahmed eş-Şüteyvi), Beyrut 1403/1983, s. 35-45, 210-211; ayrıca bk. neşredenin girişi, s. 7-29; Ahmed Bâbâ et-Tinbüktî, *Neylû'l-ibtihâc* (İbn Ferhûn, *ed-Dibâcü'l-mûzheb* içinde), Kahire 1329-30, s. 342; *Keşfü'z-zunûn*, I, 762; II, 1045, 1628; Hafâci, *Reyhânetü'l-elibbâ*, II, 104-106; Muhibbî, *Hulâşatü'l-eser*, IV, 258-262; Kâdirî, *Neşrû'l-meşânî*, I, 77-78; Selâvî, *el-İstikşâ*, V, 115-116; Serkis, *Mu'cem*, II, 1502; Brockelmann, *GAL*, II, 233, 411-412; *Suppl.*, II, 234, 436; *İzâhu'l-meknûn*, I, 8, 34, 204, 337, 380, 470; II, 102; Abdülhay el-Kettânî, *Fihrisü'l-fehâris*, I, 215-216; Muhammed b. Hasan el-Hacvî, *el-Fikrû's-sâmî* (nşr. Eymen Sâlih Şa'bân), Beyrut 1416/1995, IV, 323; Abdülkâdir Zîmame, "Bedrüddin el-Karâfî, *Tevşîhu'd-Dibâc* ve hilyetü'l-ibtihâc", *el-Kitâbü'l-Magribî*, sy. 2, Rabat 1984, s. 148-151.

FERHAT KOCA

KARÂFÎ, Şehâbeddin

(شهاب الدين القرافي)

Ebû'l-Abbâs Şihâbüddin Ahmed b. İdrîs
b. Abdirrahmân el-Mısıri el-Karâfî
(ö. 684/1285)

Mâlikî fakihî ve usûl-i fıkıh âlimi.

el-İkdü'l-manzûm adlı eserinde biz-zat kendisinin bildirdiğine göre 626 (1229) yılında doğdu (Sagîr b. Abdüsselâm el-Vekîlî, I, 144). Bu tarih, birçok biyografi yazarından farklı olarak Kâtib Çelebi tarafından doğru tesbit edilmiştir (*Keşfü'z-zunûn*, II, 1153). Karâfî aslen Magrib'deki Sanhâce kabilesinden olup ailesi oradan Mısır'a gelerek yerleşti ve kendisi Mısır'da Behnesâ bölgesinde Bus'un (Bûş) bir köyünde doğdu. İbn Tağrıberdî, bu köyün adını Behebşim şeklinde vermekte ve Behebşimî nisbesinin buradan geldiğini söylemektedir (*el-Menhelü's-şâfi*, I, 233-234). İbn Ferhûn ise anlamını bilmediğini belirterek bu nisbeyi Behfeşimî diye vermektedir (*ed-Dibâcü'l-mûzheb*, I, 239). Karâfî nisbesi, kendisinin bildirdiğine göre Meâfir kabilesinin bir kolu olan Karâfe'ye mensubiyetinden dolayı değil, bu sülâlenin yerleşmesi sebebiyle Mısır'da bu isimle anılan yerde kısa bir müddet bulunduğu için verilmiştir (Sagîr b. Abdüsselâm el-Vekîlî, I, 144).

Karâfî, doğduğu köyde Kur'an'ı ezberledikten sonra ilim tahsili için on-on bir yaşlarında iken Kahire'ye gitti ve Sâhibiyye Medresesi'nde öğrenim gördü. Hocaları arasında Cemâleddin İbni'l-Hâcib, Şemseddin Hüsrevşâhî, İzzeddin b. Abdüsselâm, Şemseddin Muhammed b. İbrâhim el-Makdisî ve Muhammed b. İmrân eş-